

τῷ τοῦ Μυστικοῦ καὶ τῷ τοῦ Κανικλείου ἀξιώματι· ἦν δὲ ἀνὴρ σοφὸς καὶ ἐν φρονήσει θαυμάσιος, καὶ διὰ τοῦτο μεγάλως ἐτιμᾶτο καὶ ὑψοεῖτο παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. Ἐτελεύτησε δὲ περὶ τὸ ἔτος 1320 (β). Οὗτος συνέγραψεν ὑπὲρ τὰ τριάκοντα πονήματα φιλοσοφικά, ἠθικά καὶ θεολογικά, ἐν οἷς ὑπάρχει καὶ „Ἀνασκευὴ τοῦ δόγματος τῶν Λατίνων περὶ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος“, ἣτις σώζεται μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ Χούμνου συγγραμμάτων ἐν τῇ τῶν Παρισίων βιβλιοθήκῃ. Ὁ Boissonade ἐξέδωκεν ἐν τῷ ε' τόμῳ τῶν Ἑλληνικῶν Ἀνεκδότων (ἐν Παρισίοις 1833) τὸν τοῦ Χούμνου εἰς τὸν Φιλαδελφείας Θεόληπτον ἐπιτάφιον, „ἐν ᾧ διὰ βραχέων ἔλεγχος καὶ τοῦ λατινικοῦ περὶ τῆς τοῦ παναγίου Πνεύματος ἐκπορεύσεως δόγματος· πρὸς ὃ καὶ αὐτὸς (ὁ Θεόληπτος) στερρῶς ἀντέσχε καὶ τὰ μεγάλα νεανικῶς ἠγωνίσαστο“.

Νικηφόρος Κάλλιστος, υἱὸς Καλλίστου τοῦ Ξανθοπούλου, ὁ γνωστὸς τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱστορίας συγγραφεύς, Κωνσταντινουπολίτης μοναχός, ἤχμαζεν ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου, πρὸς ὃν τὴν ἑαυτοῦ ἱστορίαν προσεφώνησεν. Ἐξῆ ἔτι περὶ τὸ ἔτος 1350, ὡς λέγεται. Πρὸς τοῖς ἄλλοις αὐτοῦ θεολογικοῖς συγγράμμασι συνέγραψεν ὁ Νικηφόρος καὶ Συναξάρια εἰς τὰς ἐπισήμους τοῦ Τριψίδιου ἑορτάς, ἐν οἷς γράφει κατὰ ἀζύμων καὶ κατὰ τοῦ καθαρτηρίου πυρός. Κατὰ τὰ τέλη τῆς δεκάτης ἔκτης ἑκατονταετηρίδος ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης ἐνετείλατο τοῖς ἐξουσίαν ἔχουσι τὰς βίβλους ἐρευνᾶν, ἵν' ἀφανίσωσιν ἐξ αὐτῶν πᾶν τὸ τοῖς λατινικοῖς δόγμασιν ἀντιδοξοῦν. Οὗτοι δ' ἐλθόντες ἐπὶ τὸ Τριψίδιον καὶ ἐντυχόντες τὰ περὶ ἀζύμων καὶ τὰ περὶ καθαρτηρίου πυρός ὑπὸ τοῦ Καλλίστου γραφέντα ἀπήτουν τὴν ἐξάλειψιν αὐτῶν (β).

(α) Βλ. Γρηγορᾶ Ῥωμαϊκῆν ἱστορίαν. Παχυμέρη τόμ. Β' βιβλ. β'.

(β) Lamii Deliciae Eruditorum τόμ. 14 σελ. 109.

